

kalendárium

Michelangelo Buonarroti: *Férfihátakt*, 1504 körül
© The Albertina Museum, Vienna

A TEST DIADALA. MICHELANGELO ÉS A 16. SZÁZADI ITÁLIAI RAJZMŰVÉSZET

• SZÉPMŰVÉSZETI MŰZEUM • június 30-ig • Nehéz helyzetben van, aki Michelangelo Buonarroti (1475–1564) műveiből akar kiállítást rendezni, hiszen szobrai, freskói, hatalmas épületei nem mozdíthatók, így a világ boldogtalanabbik fele – amely nem Itáliában él – rajzain keresztül tudja megcsodálni a kortársai által Il Divinónak (az isteni) nevezett zseni művészetét. És milyen rajzokon! A budapesti bemutatón – ahol a magyar közönség első alkalommal találkozhat e remekművekkel – Michelangelo 29, a világ legrangosabb gyűjteményeiből, többek között a British Museumból, az Uffiziből, a Louvre-ból, a Casa Buonarrotiból, az Albertinából és a Teylers Museumból kölcsönzött alaktanulmánya látható az első ötleteit megőrző, gyorsan papírra vetett skiccektől a művek kivitelezését közvetlenül megelőző, aprólékosabban kidolgozott, befejezett rajzokig. Itt látható először a tizenéves Michelangelo külföldi magángyűjteményben újonnan felfedezett, legkorábbi ismert rajza is. A látogató a Sixtus-kápolna mennyezetképeihez, a Medici-síremlékekhez, az elveszett *Lédához* és az *Utolsó ítélet*hez készült rajzokon keresztül is alkothat képet az életműről. A Szépművészeti kiállításrendezési szokásai szerint nem feledkeznek meg a művésztársakról sem, ezért legtehetségesebb kortársai és riválisai – mások mellett Leonardo da Vinci, Raffaello, Luca Signorelli, Jacopo Pontormo, Agnolo Bronzino, Francesco Salviati és Rosso Fiorentino – ötven remekművét is élvezhetjük Michelangelo rajzaival párhuzamosan. A kiállításhoz angol és magyar nyelven egyaránt olvasható, gazdagon illusztrált katalógus is készült, amely Michelangelót a 15–16. század sokoldalú művészeti közegében mutatja be.

ROTHKO ÉS ÉN • SCHIEDAM STEDELIJK MŰZEUM • június 2-ig • Felújítják a rotterdami Boijmans Van Beuningen Múzeumot, így lehetőség nyílik arra, hogy műkincseit kölcsönbe adják.

Egy festmény például a szomszédos városban vendégeskedik, hat metrómegállónyira (hogy majd 2022-ig még hat helyszínen felbukkanjon a környéken). Különleges alkalom nyílik ezáltal arra, hogy Mark Rothko (1903–1970) *Szürke, narancssárga gesztenyebarna alapon No. 8.* című festménye előtt merengjen valaki. Zenével vagy anélkül, de leginkább mobiltelefon és más zavaró tényező mellőzésével. Egyedül, csak Rothko és ő. Békés, nyugodt, szeparált környezetben ücsöröghet a látogató, még arra is van mód, hogy egy teljes órára lefoglalja a helyet. Ez a gesztus a rohanó világban, a tömött galériák és zajos múzeumok tereit figyelembe véve valóságos csoda, masnival átkötve. (Bár nem teljesen egyedi, hiszen egyre

több múzeumban, galériában rendeznek Slow Art Day programokat, amelyeket csak kevés ember látogathat egyszerre, így van idő és tér nyugodtan nézelődni, elmélkedni a műtárgyak előtt, s nem csak egy-egy pillantás jut rájuk a tülekedésben.) Szóval bemész, leülsz, figyelsz, átadod magad, kicsit megáll az idő, csak az elmosódott szélű színes sávok világitanak. Ahogy Tandori írta: „Hol jutnánk ilyen közel magunkhoz, ha nem egy Rothko-képpel szemben.”

VERROCCHIO, LEONARDO MESTERE • PALAZZO STROZZI, MUSEO NAZIONALE DEL BARGELLO, FIRENZE • július 14-ig • A Leonardo da Vinci halálának 500. évfordulója kapcsán tartott emlékvé keretében rendezett kettős kiállításon a Budapesti Történeti Múzeum és a Szépművészeti Múzeum – Magyar Nemzeti Galéria műtárgyai is szerepelnek: kiállítottak három töredéket Mátyás király Budára készített carrarai márványkútjából, amelyet Verrocchio (1435–1488) és műhelye készített 1485 körül. Azért a magyar vonatkozásokon kívül is akad néznievaló a tárlaton, hiszen több mint 120 festményt, szobrot és rajzot mutatnak be a tizenegy szakaszra osztott, egymást kiegészítő kiállítási terekben, melyek közül kilenc a Palazzo Strozziiban, kettő a Museo Nazionale del Bargelloban található. A kiállítást a világ minden tájáról származó kivételes kölcsönök tették igazán nagyszabásúvá: például a New York-i Metropolitan Museum of Art, az amszterdami Rijksmuseum, a londoni Victoria & Albert és a National Gallery, a párizsi Louvre, a berlini Gemäldegalerie és Firenze Uffizi galériái járultak hozzá műalkotásaikkal az életmű, valamint az előzmények és a tanítványok – köztük Domenico del Ghirlandaio, Sandro Botticelli, Pietro Perugino és Leonardo da Vinci – munkásságának bemutatásához. Az innovatív reneszánsz műhelyt bemutató kiállítás szeptember végétől a washingtoni National Gallery of Artban lesz látható.

BŐR – LUC TUYMANS • PALAZZO GRASSI, VELENCE • 2020. január 6-ig • Ártatlan virágszál. Eléd tesz valami elmosódott pasztellképet, olyan kis helyeset, amely akár harmóniát is sugároz, vagy legalábbis nem kelt negatív érzelmet a nézőben, maximum egy kis fura, enyhe szorongást az ismeretlentől – aztán közli, valójában mit ábrázol a festmény. Amit üres szobának vélsz, az egy gázkamra belseje, a portrék egy japán kannibált vagy egy mosolygós Ku Klux Klan-vezért, joviálisnak tűnő, ám sötét lelkű politikust ábrázolnak, a pincaajtónak tűnő fekete folt Hitler bunkerjének ajtaja, a hóban sétáló apró színes figurák Hitler és a kísé-
rője, amint az Endlösung megvalósítását tervezik, s a bájos gyümölcscsendélet sem az, aminek látszik, hanem a 9/11 borzalmaira adott cézanne-i válasz. Soha ne dőlj be a „gonosz belgának”, gyanakodj, amikor meglátod a Palazzo Grassi átriumában a hatalmas márvány mozaikot légies, üde fenyőkkal, furcsa párhuzamos vonalakkal szabdalva fehér tájképpel – mert ezek a ritka örökzöldek egy németországi munkatábort határoltak eredetileg. A táborlakók ott készített szénrajzaikat csíkokra hasogatták, hogy könnyebben elrejtessék őket, ezt jelképezik

Michelangelo Buonarroti: *Fejtanulmány*, 1529–1530 körül
Fondazione Casa Buonarroti, Firenze. Photo © Associazione MetaMorfosi, Roma

a vonalak a márványon. A magyar látogatók talán már kevésbé átverhetők, hiszen a budapesti El Greco-festményekért rajongó művésznek volt kiállítása a Múcsarnokban (igaz, annak már bő egy évtizede), edződhetett, aki tudott vagy akart. (Más kérdés, hogy mihez kezdjünk, ha nem ismerjük a „megfejtést”, tudjuk-e dekódolni enélkül is a vásznon látható kanárit, vagy végképp magunkra maradunk a találgatásainkkal.)

A velencei egyéni kiállítás több mint nyolcvan művet tartalmaz a Pinault-gyűjteményből, nemzetközi múzeumokból és magángyűjteményekből, a bemutatott művek kétharmada a közelmúltban született. A tárlat címe (*La Pelle*) Curzio Malaparte 1949-es regényére utal, amely Nápoly felszabadítását és/vagy meghódítását a polgári lakosság sorsán keresztül mutatja be a második világháború végén. Tuymans művei a sajtó, a televízió, az internet világából és saját fényképeiből táplálkoznak, fotókról, filmkockákról festi őket. Többretegű szembesítései a világ ártatlannak tűnő látványával nem csupán a faszizmusból, a holokausztból szerzik témáikat, a festőnek sok mindenről van határozott véleménye, reflexiói olykor politikai állásfoglalások, mondjuk, Belgium gyarmati történetéről, az erőszakról, a gonosz banalitásáról.

DINÓK FÖLDJÉN - MEZOOZOIKUM • HERMAN OTTÓ MÚZEUM, MISKOLC • 2023-ig
• A JÉGKOR PÉCSI VÁNDORA – A „PÉCSI MAMMUT” • JANUS PANNONIUS MÚZEUM TERMÉSZETTÖRTÉNETI OSZTÁLYA • május 30-ig • OBSZIDIÁN A TOKAJI-HEGYSÉGBEN: A KŐKORSZAKI EURÓPA IPARI KÖZPONTJA • MAGYAR NEMZETI MÚZEUM RÁKÓCZI MÚZEUMA, SÁROSPATAK • június 9-ig • Tudom, a három kiállítás együtt-tárgyalásával lazán összemosok akár 200 millió évet, de a régészet, geológia és ősláttan szép együttműködése jellemző eme tárlatokra, így talán megbocsátható, ha egy kalap alá veszem ezeket.

Hogy időrendi sorrendben haladjunk, kezdjük a miskolciak MeZOOzoikum dinokiállításával, mely állandónak neveztetik, bár a kölcsönzött tárgyak, leletek miatt csak öt évig látható a Pannon-tenger kiállítóépület konferenciateremként üzemelő részében. Az óriási, interaktív tárlat tudományosan hiteles, és nagyon szórakoztató ismeretterjesztést kínál minden korosztálynak. A kerettörténet egy időutazó kutatóexpedíció megmentéséről szól, a kiállítási anyag egy részét a Magyar Természettudományi Múzeum adta kölcsön. A tárlat nemcsak a dinoszauruszok életét, táplálkozását és szaporodását mutatja be, hanem a repülés úttörőit, a vizek óriásait és a rovarok vagy az emlősök megjelenését is, s érzékeltetni próbálja, mit is jelent ez az időszak a Föld és élőlényei történetében.

A pécsiek kiállítása „csak” pár ezer évvel repít vissza az időben, ekkor élhetett az a mamut, amelynek most először kiállított csontvázát 91 évvel ezelőtt találta meg Rihmer László bányamérnök, geológus, jogász egy homokbányában. A „pécsi mammut” a legteljesebbnek számító magyarországi lelet: a körülbelül öt méter hosszú és három méter magas őslátt csontvázának 75 százaléka került elő (ezek egy része sajnos az elégtelen tartósság következtében

tönkrement). Az interaktív elemekkel kiegészülő tárlat bemutatja a kortárs állatok ősmaradványait is, emellett megfigyelhetjük azt az ökológiai, természeti környezetet, amelyben ez az állat élt, így a kiállítás megemlékezik a jégkorszakról, az ember megjelenéséről és a globális felmelegedésről is.

A sárospatakiak tárlatában már megjelenik az ember is a maga kőeszközeivel. A kiállításban bemutatott tárgyak között szerepelnek különleges méretű nyersanyagok és magkövek, három új obszidián kincslelet, továbbá eszközrekonstrukciók. A tárgyak a Magyar Nemzeti Múzeum, a Herman Ottó Múzeum, a Jósa András Múzeum, a Déri Múzeum, a Gödöllői Városi Múzeum, a Sárospataki Református Kollégium Tudományos Gyűjteményei, valamint a Tokaj-Eperjesi-hegység területén tevékenykedő magángyűjtők jóvoltából kerültek így egybe.

KEMPELEN FARKAS – A POZSONYI DA VINCI • SZLOVÁK MŰSZAKI MÚZEUM, KASSA • június 30-ig • Kempelen, a feltaláló áll a Pozsonyban már sikerrel bemutatott kiállítás központjában: Andrej Groll, a kiállítás tervezője elkészítette azoknak a találmányoknak a modelljét, amelyekről fennmaradt valamilyen kép vagy dokumentáció. Természetesen rekonstruálták a sakkozó törököt is, amelyet Kempelen Mária Terézia szórakoztatására készített Pozsonyban, 250 éve. Az eredeti gép, amelyet egy belül elrejtett sakkozó irányított, 1854-ben az Egyesült Államokban elégett, de a másolat és egy, a szerkezet működését bemutató videó érzékelteti, milyen is lehetett. A kiállítás arra a nemzetközi jelentőségű felvilágosult személyiségre hívja fel a figyelmet, aki elsőként szabadalmaztatta a gőzturbinát, megalkotta az első beszélőgépet, az első használható, vakok számára készült nyomtatót és az első fülkés illúziómutatót, s a látogatók azt is megtudhatják, hogyan oldotta meg Kempelen a pozsonyi (és a budai) vár vízellátását, hogyan tervezett pontonhidat a Dunára, liftet a szolnoki sóbányába vagy mozgatható ágyat a beteg Mária Teréziának. Kempelen ezen kívül verseket és színműveket is írt, az ő tervei alapján alakították át a budavári karmelita kolostort színházzá, kiváló rajzoló és rézmetsző volt, a bécsi Képzőművészeti Akadémia tiszteletbeli tagjává választotta. A tárlaton látható híres könyvének, *Az emberi beszéd mechanizmusának* első, 1791-es francia kiadása is.

„SZEGEDET LESUJTVA FÖLEMELTEM” • MÓRA FERENC MÚZEUM - FEKETE HÁZ, SZEGED • augusztus 31-ig • Nem sétálhatunk Szegeden anélkül, hogy ne találkoznánk valamilyen mementóval, ami a kereken 140 éve lezajlott nagy árvízre figyelmeztet. A város történetének egyik legnagyobb tragédiáját ábrázoló festményekből az évfordulóra nyílt kiállítás a felújítás miatt zárva levő Móra Ferenc Múzeum helytörténeti kiállítóhelyén, a Fekete Házban. A tárlat címét az akkoriban Szegedről, így a mintegy 200 emberi életet követelő, 60 ezer lakost hajléktalanná tevő és csaknem öt és fél ezer házat megsemmisítő természeti csapásról is tudósító Mikszáth Kálmán egyik írásából választották. A példátlan pusztítás után a város

építészeti és szerkezeti megújulására nyílt lehetőség, erre a kormány és a külföldi segélyek jóvoltából kerülhetett sor. Az árvíz a képzőművészeket is megihlette, Petrovics László például négy képen is megörökítette, vázlatait közvetlenül a vízzel borított városban készítve. Majd két évtizeddel később, a város a Millenniumra készülve tetemes összeget irányzott elő az árvízkép megfestésére, s pályázaton hívta fel Pataky Lászlót, Roskovics Ignácot és a végül nyertes Vágó Pált a szegedi árvízkép színvázlatának elkészítésére. A majdnem hét méter hosszú alkotás, amely I. Ferenc József látogatását örökítette meg a romba dőlt városban, csak 1903-ban nyerte el végső formáját. (Az óriási festményt – mivel nem mozgatható – olajnyomata képviseli a többi pályamű mellett.)

KORNISS PÉTER: VÁLTOZÁS • MUSEO DI ROMA IN TRASTEVERE • június 2-ig •

A tavalyi bukaresti, prágai és pozsonyi kiállítás után Korniss Péter művei Rómába érkeztek. A fotográfus életművének négy szakaszát áttekintő tárlat a Római Magyar Akadémia és a Várfook Galéria együttműködésében valósult meg, s azokra a sorozatokra koncentrál, amelyek Korniss Péter életművének legfontosabb szellemi ívét adják. A Várfook Galéria művészeti vezetője, Kovács Krisztina által megrendezett tárlat több mint fél évszázadot fog át az erdélyi Szék falu első táncházas képeitől (1967) az *Erdélyi asszonyok Budapesten* című fotósorozatig (2014–2017). Korniss munkájának központi motívuma, a hagyományos paraszti kultúra kelet-európai eltűnése, képein megjelenik a visszafordíthatatlan globalizáció, amely hatással volt a vidéki falusi közösség kultúrájára és családi életére.

RIPPL-RÓNAI JÓZSEF – VÁLOGATÁS AZ ANTAL-LUSZTIG-GYŰJTEMÉNYBŐL •

BOZSÓ GYŰJTEMÉNY, KECSKEMÉTT • augusztus 4-ig • Mintegy félszáz Rippl-Rónai festményt és rajzot mutatnak be Kecskeméten az Antal-Lusztig-gyűjteményből: a művész munkásságát ezúttal egy gyűjtő szemszögéből ismerhetjük meg. A kiállított alkotások a festő minden korszakát és változatos anyaghasználatát – olaj, pasztell, tus, diópác, ceruza – képviselik, a válogatás az életmű keresztmetszetét adja. A tárlaton képviselteti magát Rippl-Rónai (1861–1927) korai, „fekete” korszaka, bepillantást nyerhetünk a párizsi időszak egyalakos képsorozatába és az enteriőrök világába, megfigyelhetjük a barátjánál, Aristide Maillolnál töltött banyulsi hónapokat reprezentáló tájképeket, amelyeken kiszínesedik festői világa. A portrékon láthatjuk a családtagokat, szüleit, öccsét, feleségét, na és a számos képről ismert, jellegzetes fizimiskájú öregurat, Piacsek bácsit (öccsének apósát), valamint a zákányi plébánost és Kunffy Lajos festőbarátja feleségét; gyönyörködhetünk a somogyi, kaposvári tájban, emberekben, szobabelsőkben és csendéletekben. Az első világháború alatt Franciaországban járván internálótáborba zárták pár hónapra, ekkor – s későbbi haditudósítói szolgálata alatt – készültek a háború ihlette rajzai. Végül megcsodálhatjuk a festő által oly kedvelt pasztelltechnikával készült női portrékat.

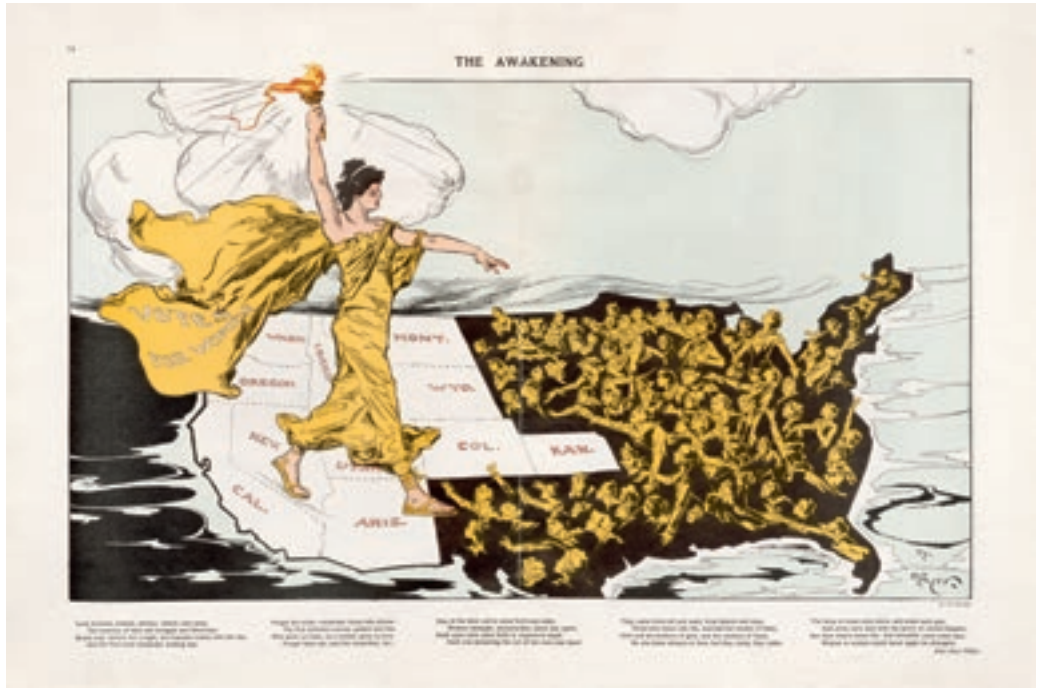
ORBÁN BALÁZS – UTAZÁS KELETEN • HABERSTUMPF-VILLA – HAÁZ REZSŐ MŰZEUM, SZÉKELYUDVARHELY • május 31-ig • 190 éve született Székelyudvarhely mellett, Lengyelfalván Orbán Balázs író, néprajzi gyűjtő, fotográfus, országgyűlési képviselő, az MTA levelező tagja. Nagyanyai örökségét felhasználva utazta be a Közel-Keletet és Kis-Ázsiát, élményeit *Keleti utazás* című hatkötetes művében jelentette meg. A kalandos út ihlette tárlat – amely később a Szejkefürdőre tervezett Orbán Balázs-émlékközpontba költözik, és a leendő kiállításának alapját képezi – a Székelyföldi Legendárium, a Haáz Rezső Múzeum és a helyi önkormányzat együttműködésével valósult meg. A látogató narrációkon, korabeli térképek, metszetek felhasználásával készült projekciókon, infografikán követheti végig Orbán Balázs felfedezőútját, majd egy rekonstruált egyiptomi sírkamrában találja magát. Itt tekinthetők meg azok a tárgyak, amelyeket Orbán Balázs küldött haza az Erdélyi Múzeum Egyletnek, és ma az Erdélyi Történeti Múzeum tulajdonában vannak.

KAMASZ SZELEK FÜTYÖRÉSZNEK – KÁNYÁDI-KÉPFANTÁZIÁK • PETŐFI IRODALMI MŰZEUM • augusztus 25-ig • Budapest Főváros Önkormányzata kezdeményezte, hogy kiállítással emlékezzenek a majd egy éve elhunyt költőre. Szarka Klára kurátor játékos koncepciójának megfelelően felkért három fotóművészt: Fiala de Gábort, Herendi Pétert és Kerekes Emőket, hogy Kányádi Sándor három verse (*Síró farkas, Sóhajítás* és *Cicus, cinke, citera*) által inspirálva készítsenek képsorozatot. A cél az volt, hogy a fotó és a szöveg egyenrangú társakként jelenjenek meg, ne pusztán illusztrációként. A különböző stílusirányzatokhoz tartozó művészek képei a természet és ember viszonyát, a különböző tájélményeket és a gyerekkor világát mutatják be a Budapest Fotófesztivál hivatalos programjának részeként.

BAUHAUS100 – PROGRAM A MÁNAK – KORTÁRS NÉZŐPONTOK • LUDWIG MŰZEUM • augusztus 25-ig • Világszerte, így Magyarországon is megünneplik a nagy hatású művészeti irányzat, mozgalom, műhely és iskola centenáriumát. A tavaszi programok közt a Mai Manó Ház Moholy-Nagy László kísérletező fotografikáit mutatta be, a Vasarely Múzeum csoportos kiállítással tiszteleg az évforduló előtt, ezen ötven kiállító művész – festő, grafikus, szobrász és fényművész, valamint más intermedialis alkotó – munkáival idézi fel a Bauhaus szellemét, Budapest-szerte pedig ismerkedő sétával mutatták be az irányzat által inspirált épületeket. A Ludwig kiállítása tematikus csoportokban (színelmélet, ezotéria, vízió/utópia, tárgyformálás, fényművészet) mutatja be a Bauhaus tevékenységét, csaknem harminc kortárs képzőművész kapcsolódó munkáiból látható válogatás, hogy kortárs szempontból idézzék fel a műhely hatását. Nem a Bauhaus történetét, hanem szemléletének, eszméinek máig tartó kisugárzását idézik fel a kiállított művek.

BAUHAUS100. ABSZTRAKT REVÜ – VÁLOGATOTT MŰVEK WEININGER ANDOR HAGYATÉKÁBÓL • SZÉPMŰVÉSZETI MŰZEUM – MAGYAR NEMZETI GALÉRIA • július 28-ig • A Bauhaus alapításának századik és Weininger Andor (1899–1986) születésének százhuszadik évfordulója alkalmából a New Yorkban elhunyt művész hagyatékából válogatott kiállítás nyílt a Magyar Nemzeti Galériában. 2002-ben nyolcvan mű és nyolcvan kisebb vázlat került a galéria gyűjteményébe, az anyagból most először látható válogatás. A Dél-Baranyában született festő, grafikus, illusztrátor, designer, bútor-, épület-, színpad- és jelmeztervező művész 1921-ben nyert felvételt a weimari Bauhausba, ahol Vaszilij Kandinszkij és Carl Schlemmer tanítványa volt a Falfestészeti Műhelyben, de foglalkozott színházzal is, mind tervezőként, mind közreműködőként: komponált zenét, konferált, színpadképeket, kosztümöket tervezett. A kiállítás középpontjában éppen eme tevékenysége, Weininger egyik legizgalmasabb alkotása, a napjaink digitális képi világát megelőlegező *Mechanikus színpad* – absztrakt revü áll. A rétegenként egymást követő geometrikus díszletelemek mozgó darabjai – amelyeket gépek hajtottak volna – a néző számára egységes képpé állnak össze. A kiállítás látogatói ízelítőt kapnak a pályatársak (Molnár Farkas, Stefán Henrik, Johan Hugó, Forbát Alfréd, Bortnyik Sándor és Moholy-Nagy László) munkáiból, valamint megtekinthetik a nyolcvanas években végre – Kasselben – megvalósuló, addig csak elképzelésekben élő színházi előadásról készült felvételt is.

A NŐK SZAVAZATAI: A KITARTÁS PORTRÉJA • SMITHSONIAN'S NATIONAL PORTRAIT GALLERY, WASHINGTON • 2020. január 5-ig • Ma ez már hihetetlennek tűnik, de a nők mindössze 100 éve szavazhatnak az Egyesült Államokban. Bár Wyoming állam már 1869-ben szavazati jogot adott a nőknek, a szövetségi alkotmány megváltoztatására, a 19. kiegészítésre csak 1920. augusztus 18-án került sor, az amerikai történelem egyik leghosszabb reformmozgalma győzelmeként. Hasonló volt a helyzet Európa nagy részén is, az áttörést az első világháború utáni helyzet hozta meg, bár eleinte bizonyos életkorhoz, iskolázottsághoz stb. kötötték a nők választójogát. (Az északi országok gyakorlata messze megelőzte ezt: Svédországban már 1862-ben biztosították a helyhatósági választásokon, 1906-ban Finnországban pedig a törvényhozási választásokon való részvételt a nők számára. Új-Zéland és Ausztrália pedig lepipálta Európát is 1893-ban és 1902-ben.) Magyarországon a Tanácsköztársaság alatt szavazhattak először a nők, ezt a jogot a következő évtizedekben cenzus-hoz kötötték és egyre jobban megnyirbálták, ám néhány képviselőnő már a parlamentbe is bekerülhetett. A washingtoni kiállítás az amerikai nők radikalizálódásának, politikai egyenjogúságért való küzdelmének hatalmas témáját (amely kiegészül a szegregáció elleni és a színes nők jogaiért zajló küzdelem állomásaival) kronológiai és tematikus szakaszba rendezi a 19. század közepétől. A hét teremben több mint 120 portrét és tárgyat mutatnak be az 1832 és 1965 közti időszakból.

Henry Mayer: *The Awakening*, litografía, 1915
Cornell University - The PJ Mode Collection of Persuasive Cartography

